

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

College van Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

**Directoraat-generaal
Regieorganisatie Transitie
Landelijke Gebied**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 7 juni 2024

Betreft Uitkomsten integrale beoordeling maatregelpakketten Flevoland

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Hartelijk dank voor de maatregelpakketten die ik op 3 april 2024 van u heb ontvangen. Er is veel werk verzet om de maatregelpakketten verder te verbeteren aan de hand van nieuwe inzichten en adviezen. Daarmee zijn het concrete plannen geworden om tot uitvoering over te gaan en de opgaven in het landelijk gebied samen aan te pakken.

Het Rijk heeft de door u voorgestelde maatregelpakketten integraal beoordeeld. Op basis daarvan heeft de ministerraad van 7 juni 2024 een besluit genomen over welke maatregelen positief worden beoordeeld en voor welk(e) (deel van de) maatregelpakket(ten) u een specifieke uitkering kunt aanvragen op basis van artikel 5 van de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml). Hiermee kunnen wij samen de uitvoering voortzetten. Het parlement heeft reeds ingestemd met het beschikbaar stellen van in totaal ruim € 1,28 miljard voor de maatregelen die in de eerste fase door Wageningen Economic Research (WEcR) als low regret zijn beoordeeld (WEcR-1). Daarnaast heeft het kabinet in de 1^e suppletoire begroting aan het parlement voorgesteld om € 434 miljoen beschikbaar te stellen voor de maatregelen die in de tweede fase door WEcR als low regret zijn beoordeeld (WEcR-2).

Oordeel maatregelpakketten

De basis voor de integrale beoordeling door het rijkstoetsteam zijn de Spelregels Meerjarenprogramma Landelijk Gebied,¹ de Werkwijzer aanvraag rijksbijdrage inclusief het Addendum 'Financiële uitgangspunten voor raming van de provinciale maatregelpakketten' (december 2023) en het aanvullend kader voor deze ronde van indiening.² In de beoordeling zijn tevens meegenomen het tussentijds beeld met eerste bevindingen van het Rijk³ en de appreciaties van WEcR.⁴

Op basis van de integrale beoordeling heeft de ministerraad als volgt besloten. In bijlage 2 bij deze brief is dit oordeel toegelicht.

¹ Gepubliceerd bij Kamerbrief van 25 november 2022, Kamerstukken II 2022/23, 34 682, nr. 108

² Brief van DG RTLG en DG LG&S, 5 maart 2024.

³ Brief van DG RTLG, 24 oktober 2023, DGRTLG / 37804312

⁴ Gepubliceerd als bijlage bij Kamerbrieven van 24 januari en 12 maart 2024, Kamerstukken II 2023/24, 34 682, nr.186 en 188

Ons kenmerk

DGRTLG / 59123012

Bijlage(n)

2

- Maatregelpakket 1: Toekomstbestendige landbouw – positief
- Maatregelpakket 2: Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering - positief

Voorgenomen rijksbijdrage voor maatregelpakketten

Voor de (delen van de) maatregelpakketten die positief zijn beoordeeld, kunt u een aanvraag indienen voor een specifieke uitkering als bedoeld in artikel 5 Rpml. Op basis van de door u aangeleverde dekkingsvoorstellen en het integrale oordeel heb ik middelen gereserveerd ter hoogte van de volgende bedragen:

Maatregelpakket*	Plafondbedrag WEcR1	Plafondbedrag WEcR2	Totaal aangevraagd 2024 – 2026	Aangevraagd 2024-2026 o.b.v. positief oordeel WEcR 1+2	Financiële bijdrage	
					Indien WEcR1+2 ⁵	Indien enkel WEcR1
1 Toekomstbestendige landbouw	€ 3,950		€ 6,546	€ 4,346	€ 3,970	€ 3,970
2 Biodiversiteit GBDA	€ 6,355	€ 2,550	€ 11,431	€ 8,885	€ 8,885	€ 6,335
Grond project (aangekondigd)	-	-	€ 6,500	-	-	-
Totaal	€ 10,305	€ 2,550	€ 24,477	€ 13,231	€ 12,855	€ 10,305

* Alle bedragen in miljoenen.

Het totale plafond dat provincie Flevoland krijgt uitgekeerd bedraagt in geval van de WEcR-1-maatregelen € 10,305 mln.

Aanvragen voor een uitkering op basis van artikel 5 Rpml moeten kunnen steunen op de oordelen en bedragen, genoemd in deze brief. Er kan niet worden afgeweken van de hierboven genoemde positief beoordeelde (delen van) maatregelpakketten en bedragen. Nieuwe maatregelpakketten kunnen pas worden ingediend als het Rijk een volgende ronde voor integrale beoordeling openstelt.

Naar aanleiding van de integrale beoordeling van het toetsteam benoem ik in bijlage 1 hierna enkele zaken die ik van belang acht voor de uitvoering van de maatregelen.

Overigens merk ik op dat een aantal delen van maatregelpakketten "Toekomstbestendige Landbouw" en "Biodiversiteit door groenblauwe dooradering" nu niet in aanmerking komen voor een rijksbijdrage uit de middelen die gereserveerd zijn voor de transitie van het landelijk gebied, omdat deze in WEcR 1 of 2 negatief geapprecieerd zijn. Dat geldt ook voor het nieuwe maatregelpakket "Beschikbaar krijgen van Rijksgronden" dat niet door WEcR beoordeeld is. Mogelijk kunnen deze maatregelen in aanmerking komen voor

⁵ Dit is onder voorbehoud van instemming van het parlement met de 1^e suppletoire begroting van LNV.

(mede)bekostiging vanuit andere financiële bronnen van het Rijk en/of andere overheden.

Nadere toelichting

Maatregelpakket 1 (Toekomstbestendige landbouw) en Maatregelpakket 2 (Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering) vormen een mooie balans tussen landbouw en natuur. Mijn complimenten daarvoor.

Het maatregelpakket toekomstbestendige landbouw betreft vooral kennis- en innovatieprojecten, die nieuwe vormen van landbouw helpen ontwikkelen. De opgedane kennis is waardevol en bruikbaar ook voor andere agrarische ondernemers in uw provincie én in andere provincies. Daarmee draagt dit ook provincie overstijgend bij aan het realiseren van de doelen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

De twee geapprecieerde maatregelen binnen het pakket biodiversiteit dragen bij aan de natuur- en klimaatdoelen van het NPLG en passen binnen de ambities van het Flevolands Programma Landelijk Gebied. Daarbij heeft provincie Flevoland duidelijk uitgewerkt hoe meerdere doelen binnen één maatregel met elkaar verweven zijn en additionele opbrengsten behaald worden.

Het Rijk kijkt uit naar een goede wederzijdse samenwerking tussen provincie en Rijk om zo gezamenlijk stappen vooruit te zetten. Afspraken rondom deze samenwerking zijn in de bijlage bij deze brief nader toegelicht.

Vervolgproces: uitnodiging om een aanvraag voor een uitkering in te dienen

Zoals gezegd kunt u nu op grond van artikel 5 Rpml een aanvraag indienen voor een specifieke uitkering. U ontvangt op korte termijn een aanvraagformulier voor de specifieke uitkering. Het aanvraagformulier kunt u ondertekend sturen naar aanvraagDGRTL@minInv.nl. De uiterlijke beslistermijn is in beginsel 8 weken na aanvraag.⁶

Parallel zal de Regieorganisatie u op de hoogte houden van de parlementaire besluitvorming over de 1^e suppletoire begroting. Indien het parlement instemt met de financiële middelen voor de tweede fase WEcR, streef ik ernaar dit budget zo snel mogelijk toe te voegen aan artikel 6 Rpml. Na de inwerkingtreding van die wijziging kunt u voor maatregel 2.2 (ecologisch bermbeheer) een aanvraag indienen op grond van artikel 5 Rpml.

⁶ Die termijn kan zo nodig worden verlengd, zie artikel 4:14 lid 1 van de Algemene wet bestuursrecht: "Indien een beschikking niet binnen de bij wettelijk voorschrift bepaalde termijn kan worden gegeven, deelt het bestuursorgaan dit aan de aanvrager mede en noemt het daarbij een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien."

Uitvoering

Ik kijk ernaar uit de uitvoering een impuls te geven om de opgaven in het landelijk gebied te realiseren. Dit is hard nodig voor de mensen die wonen en werken in het landelijk gebied en voor de opgaven op het gebied van natuur, water en klimaat. Ik ben blij dat het Rijk en u elkaar daarin vinden en samen optrekken. Dit is ook de komende tijd van belang, als de uitvoering start en we zien waar het voorspoedig gaat, en waar we gezamenlijk bij moeten sturen op basis van voortschrijdend inzicht.

Ons kenmerk
DGRTLG / 59123012

Christianne van der Wal-Zeggelink
Minister voor Natuur en Stikstof

Bijlage 1 Ten aanzien van de uitvoering van de maatregelen

KPI

Ons kenmerk
DGRTLG / 59123012

Het Rijk ondersteunt de verduurzaming van de landbouw door gebruik te maken van een KPI-systematiek. Naast een Rijksbreed programma KPI ondersteunt het Rijk pilots voor het ontwikkelen en toepassen van een KPI-systematiek door provincies en wil die financieren binnen de maatregelpakketten. Bij een goede aansluiting op het landelijke traject versterken provinciale pilots de ontwikkeling van een eenduidige, landelijke systematiek. In de uitwerking liggen nog meerdere opgaven rond borging, data, governance en doelbereik. Het is van belang dat uit de ervaringen in de pilots lessen worden getrokken alvorens een landelijke systematiek uit te rollen. Met het oog daarop geldt bij het beschikbaar stellen van middelen voor een maatregel gericht op het ontwikkelen van de KPI-systematiek:

1. Een maximale deelname tot 35% van het aantal boeren in een provincie, gebaseerd op het aantal melkveehouders en akkerbouwers gezamenlijk met als bron CBS StatLine. Voor uw provincie zijn dit maximaal 552 deelnemers. Daarnaast is de bijdrage per bedrijf in deze pilotfase gemaximeerd op €20.000,- per drie jaar. Het daadwerkelijk toegekende bedrag is afhankelijk van de behaalde duurzaamheidsprestaties en kan dus lager uitvallen.
2. De beloning die wordt uitgekeerd aan agrariërs in het kader van de KPI-pilots is staatssteun onder de de-minimisregeling of een andere EU conforme uitkering. Bij uitkering op basis van de de-minimusregeling betekent dit, dat de begunstigen erop gewezen moeten worden dat zij niet meer steun mogen ontvangen dan €20.000 per drie jaar voor alle uitkeringen die gebruik maken van deze regelingen samen.

De bedoeling is om met behulp van doelsturing bij te dragen aan blijvend en geborgd doelbereik. We vragen om in de pilot aandacht te besteden op welke manier de duurzaamheidsprestaties blijvend verankerd kunnen worden na afloop van de pilot. Te denken valt aan vormen van normering via wet- en regelgeving, naast beloningen uit de markt of van de overheid. De (tussen)resultaten van provinciale projecten worden gedeeld met het landelijke doelsturingsprogramma.

Pilot stalinnovaties

Het Rijk steunt het belang van investeringen in innovaties in stallen met oog op het bereiken van een duurzame landbouwpraktijk. Daarom wil het uw voorstellen hieromtrent steunen. Gelet op de huidige vraagstukken rond de borging van de effectiviteit van die innovaties is het Rijk echter niet bereid om in het kader van deze voorstellen maatregelen te ondersteunen die gericht zijn op het op dit moment grootschalig invoeren van grote stalinnovaties, stalaanpassingen en - technieken.

Uw voorstellen voor zo'n pilot in maatregelpakket 1: Toekomstbestendige landbouw zijn daarom uitgelegd als dat de voorgestelde maatregelen georganiseerd worden als een onderdeel van een gecontroleerde omgeving zoals een pilot, fieldlab of experimenteergebied, en passen binnen de doelen die gelden binnen het gebied. Er wordt voorts aandacht gevraagd voor de Omgevingsvergunning milieubelastende activiteit en Omgevingsvergunning Natura

2000-activiteit, die voor deze activiteiten nodig zijn. Ten behoeve van de regiefunctie en de ontwikkeling van een nieuwe systematiek o.b.v. doelvoorschriften i.c.m. bedrijfsspecifiek gemeten emissies⁷ is het van belang dat de provincie de pilot in het kader van innovatie ter bespreking voorlegt aan het Regieorgaan Versnellen innovatie emissiereductie duurzame veehouderij. Het doel van de bespreking is te bekijken hoe de pilot kan bijdragen aan de landelijke aanpak en of er andersom vanuit de landelijke aanpak adviezen zijn voor de uitvoering van de pilot. De adviezen, die bij de bespreking van de pilot door de leden van het Regieorgaan worden gegeven, dienen bij verdere uitwerking ter uitvoering te worden genomen. Waar relevant voor vergunningverlening worden de resultaten van de metingen met RVO gedeeld.

⁷ Als bedoeld in onder meer Kamerbrief van 30 juni 2023, Kamerstukken II 2022/23, 29 383, nr. 406.

Bijlage 2 - Integrale beoordeling maatregelpakketten Flevoland

1. Algemene informatie	
Provincie	Flevoland
Datum/versie	4 juni 2024
Beoordeelde stukken	<p>Maatregelpakket 1: Toekomstbestendige landbouw: Maatregelpakket 1 bestaat in totaal uit 6 maatregelen. Gegeven de appreciatie van WEcR heeft het Rijk de volgende maatregelen beoordeeld:</p> <p>1.1 Boerderij van de toekomst 1.2 Agro Tech Campus 1.4 Teeltplan van de Toekomst 1.5 Nieuwe verdienmodellen</p> <p>Daarbij horen de volgende stukken: -Aanvraag rijksbijdrage voor uitvoering van het maatregelpakket Toekomstbestendige landbouw in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied -DOCUVITP-#3251604-v1-FPLG – maatregelpakket toekomstbestendige landbouw_ toelichting op de wijzigingen ten opzichte van de nadere toelichting van 2023 -FPLG – AgroTech Campus – AFC-TRL V001 -FPLG – Teeltplan van de Toekomst – Pilot KPI's akkerbouw Flevoland.v1.0 -FPLG – Teeltplan van de Toekomst – Rapport_Voorverkenning_KPI_Flevoland -FPLG – Teeltplan van de Toekomst – Startnotitie.KPI.Akkerbouw.Flevoland. v10</p> <p>Maatregelpakket 2: Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering: Maatregelpakket 2 bestaat in totaal uit 3 maatregelen. Gegeven de appreciatie van WEcR heeft het Rijk de volgende maatregelen beoordeeld:</p> <p>2.2 Ecologisch bermbeheer 2.3 Droge dooradering</p> <p>Daarbij horen de volgende stukken: -DOCUVITP-#3173692-v11-FPLG – aanvraag rijksbijdrage maatregelpakket Biodiversiteit door ontwikkeling groenblauwe dooradering -DOCUVITP-#3251718-v1-FPLG maatregelpakket biodiversiteit toelichting op de wijzigingen ten opzichte van de nadere toelichting van 2023.</p> <p>Beide maatregelpakketten en bijbehorende stukken zijn ontvangen op 3 april 2024. Daarnaast heeft Flevoland nog een derde maatregelpakket aangekondigd in de aanbiedingsmail bij de stukken, te weten een pakket m.b.t. grond. Dit pakket is echter niet getoetst door WEcR en daardoor ook niet beoordeeld door het Rijk.</p> <p>Op donderdag 18 april heeft naar aanleiding van de ingediende stukken een interviewsessie plaatsgevonden tussen het toetsteam en provincie Flevoland. De vragen die zijn gesteld zijn door provincie Flevoland ook schriftelijk beantwoord en zijn door het toetsteam bij haar advisering betrokken. Tijdens de hoor we – derhoor op 7 mei gaf de provincie aan geen feitelijke onjuistheden in het toetsadvies te constateren. De provincie heeft toegezegd de aanbevelingen voor de uitvoering over te nemen.</p>

2. Samenstelling toetsteam	
Kernteam	DG Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied (RTLG) met de onderdelen Programmabureau (PB) en Programmabeheersing en Risicomanagement (PBR)

Toetsers	<p>Naast het kernteam:</p> <p>Ministerie van LNV: DG Landelijk Gebied en Stikstof (LGS), DG Agro (A), DG Natuur en Visserij (NV) met de onderdelen natuur (N) en klimaat (K), Strategie, Kennis en Innovatie (SKI), DG RTLG met het onderdeel Grondzaken (GZ).</p> <p>Ministerie van IenW: DG Water en Bodem (WB)</p> <p>Ministerie van BZK: DG Ruimtelijke Ordening (RO)</p> <p><i>Het Ministerie van EZK en het Financieel Expert Team (FET) nemen niet actief deel aan het toetsteam, maar leveren wel waar nodig adviezen aan het toetsteam.</i></p>
----------	--

3. Conclusie integrale beoordeling maatregelpakketten

Maatregelpakket*	Plafondbedrag WEcR1	Plafondbedrag WEcR2	Totaal aangevraagd 2024 - 2026	Aangevraagd 2024-2026 o.b.v. positief oordeel WEcR 1+2	Financiële bijdrage	
					Indien WEcR 1 + 2	Indien enkel WEcR 1
1 Toekomstbestendige landbouw	€ 3,950	-	€ 6,546	€ 4,346	€ 3,970	€ 3,970
2 Biodiversiteit GBDA	€ 6,355	€ 2,550	€ 11,431	€ 8,885	€ 8,885	€ 6,335
Grond project (aangekondigd)	-	-	€ 6,500	-	-	-
Totaal	€ 10,305	€ 2,550	€ 24,477	€ 13,231	€12,855	€10,305

*Alle bedragen in miljoenen

Het gevraagde bedrag voor WEcR 1 is afgerond € 370.000 hoger dan de reservering. Gegeven het plafond van € 10,3 mln. zal provincie Flevoland keuzes moeten maken over de omvang van de ingediende maatregelen.

Er is door een financieel expertteam gekeken naar de voorstellen en bijbehorende financieringsbronnen. Hieruit is naar voren gekomen dat de maatregelpakketten voor financiering in aanmerking komen.

<p>Samenvatting en onderbouwing van integrale beoordeling van maatregelpakketten</p>	<p>Het kabinet heeft besloten om middelen beschikbaar te stellen voor maatregelen die als low regret (en in voorkomend geval verbeterbaar) zijn beoordeeld door WEcR. Overeenkomstig dit kader heeft het Rijk de volgende maatregelen niet beoordeeld, omdat deze maatregelen door WEcR niet als low regret zijn beoordeeld:</p> <p>Maatregelpakket 1: Toekomstbestendige landbouw: Maatregel 3: Experimenteergebied kringlooplandbouw Maatregel 6: Inzet instrumentarium GLB</p> <p>Maatregelpakket 2: Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering: Maatregel 1: Verhogen areaal agrarisch natuur- en landschapsbeheer</p> <p>Voor de overige maatregelen geldt dat de provincie Flevoland de adviezen van WEcR en het tussentijds beeld helder heeft verwerkt in de verbeterde maatregelpakketten. Dit leidt tot het advies om alle ingediende en door WEcR als verbeterbare geapprecieerde maatregelen te financieren. Onderstaand wordt per maatregelpakket beknopt aangegeven hoe de integrale beoordeling tot stand is gekomen.</p> <p>Maatregelpakket 1 Toekomstbestendige landbouw: positief (plafondbedrag €3,95 mln., WEcR-1, aangevraagd op basis van WEcR-1 € 4,346, toegekend € 3,97) In algemene zin geldt dat Flevoland in het maatregelpakket toekomstbestendige landbouw kennis en randvoorwaarden ontwikkelt voor nieuwe vormen van landbouw, waarmee doelbereik voor alle NPLG-doelen kan worden ondersteund en onderbouwd door Flevoland, en ook bruikbaar is in andere provincies. Dit vertaalt</p>
--	--

	<p>zich niet altijd direct in doelbereik van deze maatregelen in de provincie, maar voorziet juist de onderbouwing voor in de toekomst te nemen maatregelen. Gegeven aard en karakter van deze maatregelen acht het Rijk het doelbereik voldoende omschreven. In de voorgestelde maatregelen wordt op kleine schaal aan de slag gegaan met thema's die de potentie hebben om bij te dragen aan het bereiken van NPLG-doelen, ook buiten de provincie (zoals KPI's, nieuwe teelten, nieuwe technieken en start-ups).</p> <p>Om de potentie buiten provincie Flevoland vorm te geven is een goede wederzijdse samenwerking met de landelijke trajecten op deze thema's nodig. Dit is deels een vervolgstap die afhankelijk is van de geboekte resultaten. Het Rijk vraagt aandacht bij de provincie voor de aansluiting op de bijbehorende landelijke sporen en voor een nadere uitwerking van hoe verspreiding / uitrol van de ontwikkelde kennis en opgedane ervaringen na de uitvoering van dit maatregelpakket plaats gaat vinden. De provincie heeft in overleg toegezegd aan te sluiten bij de landelijk sporen. Deze kennis- en pilotprojecten zijn bedoeld om bij gebleken succes de beleidstheorie te kunnen onderbouwen van later te nemen maatregelen in het FPLG. De provincie heeft toegezegd dat de resultaten ook via Groen kennisnet gedeeld worden.</p> <p>Over het algemeen wordt nog geen directe link gelegd met het ruimtelijk voorstel, waardoor niet direct duidelijk wordt hoe ruimtelijke inpassing zal plaatsvinden en wat de consequenties zijn.</p> <p>De aanpak van deze maatregelen is bottom up tot stand gekomen en heeft draagvlak, dat is noodzakelijk bij het verwezenlijken van de FPLG-doelen.</p> <p>Provincie Flevoland heeft voor de door WEcR-1 maatregelen in totaal € 4,346 mln. aangevraagd. Financierbaar is € 3,97 mln. Dit is iets boven het plafond WEcR-1 (€3,95 mln.). Vanwege ruimte in maatregelpakket 2, is dit mogelijk.</p> <p>Maatregelpakket 2 Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering: positief (plafondbedrag €6,355 mln.WEcR-1 en €2,55 mln. WEcR-2, aangevraagd €8,885 mln. (WEcR-1 en WEcR-2), financierbaar WEcR-1 €6,335 mln. en WEcR-2 €2,55 mln.)</p> <p>De twee geapprecieerde maatregelen passen binnen de ambities van het NPLG en het FPLG.</p> <p>Tussen december 2023 en april 2024 heeft provincie Flevoland een duidelijke en concrete verbeterslag gemaakt in het uitwerken van het doelbereik van de maatregelen in het kader van het NPLG en de daarbij horende additionele opbrengsten. Ook monitoring en evaluatie zijn beter uitgewerkt. Samen dragen de twee maatregelen binnen dit pakket bij aan de natuurdoelen van het NPLG, waaronder de in dit pakket gekoppelde VHR- en groenblauwe dooradering opgaven en versterken ze daarmee het natuurnetwerk van Flevoland.</p> <p>Het Rijk ziet het belang van deze maatregelen voor de opgaven voor natuur en beoordeelt het maatregelpakket als voldoende verbeterd om volledig in aanmerking te komen voor financiering. Daarbij constateert het Rijk dat maatregel 2.2 (ecologisch bermbeheer) onderdeel is van WEcR-2.</p>
3a. Positief beoordeelde maatregelpakketten	<p>Maatregelpakket 1: Toekomstbestendige landbouw</p> <p>1.1 Boerderij van de toekomst 1.2 Agro Tech Campus 1.4 Teeltplan van de Toekomst 1.5 Nieuwe verdienmodellen</p> <p>Maatregelpakket 2: Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering</p> <p>2.2 Ecologisch bermbeheer 2.3 Droge dooradering</p>
3b. Gedeeltelijk positief beoordeelde maatregelpakketten	nvt

Eventuele voorwaarden voor de (gedeeltelijk) positief beoordeelde maatregelpakketten.	nvt
3c. Negatief beoordeelde maatregelpakketten	nvt

4. Bevindingen maatregelpakket 1 Titel: Toekomstbestendige landbouw

Algemeen	<p>Het maatregelpakket bestaat uit twee thema's (Thema 1: Implementatie van kennis en onderzoek en Thema 2: Teeltsystemen en verdienmodellen) met daarbinnen meerdere maatregelen. De deelnemende partijen, locaties en gebieden verschillen per maatregel. De locaties zijn per maatregel opgenomen.</p> <p>Maatregelpakket 1 bestaat uit</p> <p>Maatregel 1.1: Boerderij van de Toekomst De Boerderij van de Toekomst (BvdT) is een belangrijke spil in de ontwikkeling voor plantaardige teelten op basis van een wetenschappelijke onderzoeksagenda. Het voorstel is gericht op doorontwikkeling van de BvdT tot een fieldlab, waar innovaties in een praktijkomgeving worden getest en gedemonstreerd. Het voorstel past in het LNV-beleid met betrekking tot fieldlabs. De gevraagde financiële bijdrage spitst zich toe op de ontwikkeling van een zogeheten "challenge voucher" en is aanvullend op de fieldlab middelen.</p> <p>Maatregel 1.2: Agro-Tech campus Flevoland Agro-Tech campus Flevoland betreft een samenwerkingsverband/kenniscentrum voor smartfarming en precisie landbouw, inclusief praktijkonderzoek, dat zich richt op versnellen en opschalen van toepasbare, technologische kennis in de duurzame akkerbouwpraktijk o.a. middels robotica en Engineering.</p> <p>Maatregel 1.4: Teeltplan van de Toekomst Het Teeltplan van de Toekomst richt zich op een toekomstbestendig teeltsysteem met een verdienmodel voor de Flevolandse teler. In een 3-jarige gebiedspilot vindt de uitwerking van doelsturing plaats uit KPI-Kringlooplandbouw Flevoland en een beloningssystematiek Teeltplan van de Toekomst: Belonen en waarderen van behaalde doelen. Het is positief dat in het plan wordt voortgebouwd op de kennis uit het "experimenteergebied Flevoland kringlooplandbouw". De deelname van verschillende ketenpartijen is waardevol en een stap in de ontwikkeling van de KPI-systematiek, uiteindelijk is de bedoeling dat de keten de beloning voor behaalde KPI's betaalt.</p> <p>Maatregel 1.5: Nieuwe verdienmodellen Het voorstel betreft een verdieping van de verdienmodellen met betrekking tot vezelteelt, korte keten, Bio 2.0 (vergroten areaal biologisch, inclusief een goed verdienmodel), Eiwittransitie en Agroforestry waarbij 15 ondernemers een pilotproject uitvoeren om de bijdrage van maatregelen op bovengenoemde onderwerpen aan het verdienvermogen en aan de NPLG-doelen te toetsen.</p>
Deel 0: adviezen van WEcR, het tussentijds beeld van het Rijk indien relevant de EA.	<p>Dit maatregelpakket is door WEcR als volgt beoordeeld:</p> <p>Maatregel 1: Boerderij van de Toekomst Advies: Low regret Doelbereik: Verbeterbaar Risicobeheersing: Verbeterbaar</p> <p>Maatregel 2: AgroTech Campus Flevoland Advies: Low regret Doelbereik: Verbeterbaar Risicobeheersing: Verbeterbaar</p> <p>Maatregel 4: Teeltplan van de Toekomst Advies: Low regret Doelbereik: Verbeterbaar</p>

	<p>Risicobeheersing: Verbeterbaar Maatregel 5: Nieuwe Verdienmodellen Advies: Low regret Doelbereik: Verbeterbaar Risicobeheersing: Duidelijk</p> <p>Naar aanleiding van de tussentijdse beoordeling van de maatregelpakketten in december 2023 was het advies aan de provincie om bij de uitwerking van de voorstellen de link van de maatregelen met de te behalen NPLG-doelen in Flevoland duidelijker te omschrijven. De provincie heeft dit duidelijker uitgewerkt en de kostenraming en uitvoeringskosten gespecificeerd. Daarmee zijn de adviezen uit het tussentijdsbeeld voldoende verwerkt. Maatregel 1, 2, 4 en 5 zijn doorontwikkeld. De adviezen van WEcR zijn voldoende verwerkt. Ook zijn er vraagstukken tijdens de interviewronde op 18 april 2024 uitgewerkt en aangepast. Het Rijk acht deze aanpassingen voldoende.</p>
<p>Deel 1: Opgaven / probleemanalyse en de te bereiken doelen</p>	<p>De vier maatregelen binnen dit pakket doelen er op kennis en innovatie te ontwikkelen en te verspreiden en binnen pilotprojecten kleinschalig zaken uit te proberen en zo een verdere onderbouwing voor maatregelen te genereren om bij verdere uitrol stappen te zetten richting de FPLG doelstelling. Het is lastig om de bijdrage hieraan op voorhand te kwantificeren. Deze maatregelen leveren juist de kennis op om in de toekomst de beleidstheorie te beschrijven en kwantificering van doelbereik te onderbouwen bij uitrol en/of opschaling van succesvolle experimenten. Deze inzichten beperken zich niet tot de provinciale grenzen en komen ook ten goede aan andere provincies. Hoe de provincie, na deze ontwikkelperiode, verdere uitrol van succesvolle maatregelen wil realiseren, is niet geheel duidelijk. Dit is een vervolgstap die afhankelijk is van de geboekte resultaten. De provincie benut de resultaten van deze maatregel om uit te werken hoe een uitrol van succesvolle praktijken kan worden gerealiseerd, en heeft toegezegd dit te doen in samenhang met de landelijke sporen vanuit het Rijk.</p>
<p>Deel 2: Oplossingsrichtingen, doelbereik en (sociaal-economische) effecten</p>	<p>Hieronder worden per maatregel de oplossingsrichting en de bijdrage aan doelbereik beschreven. De sociaaleconomische effecten van deze maatregelen worden deels omschreven. Een belangrijk uitgangspunt van de voorgestelde maatregelen is te innoveren ten behoeve van een adequate bijdrage aan het verdienmodel van agrarisch ondernemers, naast het realiseren van doelbereik voor de NPLG-opgaven. In algemene zin wijst provincie Flevoland voor de sociaal economische effecten ook nog naar de SEIA die in het kader van het FPLG wordt ontwikkeld. Het Rijk acht dit voldoende. Over het algemeen wordt nog geen directe link gelegd met het ruimtelijk voorstel, waardoor niet direct duidelijk wordt hoe ruimtelijke inpassing zal plaatsvinden en wat de consequenties zijn. In de hoor wederhoor heeft de provincie toegelicht en toegezegd dat de ruimtelijke consequenties meegenomen worden tijdens de onderzoeken en pilotprojecten.</p> <p>Maatregel 1: De Boerderij van de Toekomst (BvdT) is een belangrijke spil in de ontwikkeling voor plantaardige teelten op basis van een wetenschappelijke onderzoeksagenda. Voor deze maatregel worden vouchers aangevraagd om boeren, via de organisatie van de Boerderij van de Toekomst, te laten experimenteren met het op een innovatieve wijze bijdragen aan de NPLG doelen. De voorgestelde challenge-vouchers staan als aanvraag los van de landelijke fieldlabregeling waar de Boerderij van de Toekomst een beroep op doet, en leveren onafhankelijk van het al dan niet doorgaan van de fieldlab regeling een bijdrage aan de doelen van het FPLG. Er is niet gekwantificeerd beschreven welke NPLG-doelen met deze maatregel gerealiseerd worden, de verwachte kwalitatieve bijdrage op water, biodiversiteit en klimaat wordt wel omschreven. Onderzoek naar bijdrage doelbereik (ook kwantitatief) is onderdeel van het voorstel, zodat de uitkomsten gebruikt kunnen worden bij onderbouwing van de beleidstheorie indien de uitkomsten positief zijn, en de maatregel opgeschaald kan worden.</p>

	<p>Maatregel 2: Agro-Tech campus Flevoland is een samenwerkingsverband/kenniscentrum voor smartfarming en precisie landbouw, inclusief praktijkonderzoek, dat zich richt op versnellen en opschalen van toepasbare, technologische kennis in de duurzame akkerbouwpraktijk o.a. middels robotica en engineering. De voor deze maatregel opgenomen kwantificeerde bijdragen aan de NPLG-doelen zijn indicatief en niet toegespitst op de situatie in Flevoland. Provincie Flevoland heeft toegelicht dat middels de implementatie van dit maatregelpakket de bijdrage aan de NPLG-doelen kwantitatief onderbouwd kan gaan worden.</p> <p>Maatregel 4: Het Teeltplan van de Toekomst is een 3-jarige gebiedspilot, waarbij een toekomstbestendig teeltsysteem met een verdienmodel voor de Flevolandse teler wordt ontwikkeld. Het bevat vele onderdelen, van aanpassing in het bouwplan tot de inzet van technologie en data, die raken aan het verduurzamen van de landbouw en het is positief dat in het plan wordt voortgebouwd op de kennis uit het "experimenteergebied Flevoland kringlooplandbouw".</p> <p>De deelname van verschillende ketenpartijen is waardevol en een stap verder in de ontwikkeling van de KPI-systematiek, uiteindelijk is de bedoeling dat de keten de beloning voor behaalde KPI's betaalt. De opgave en te realiseren doelbereik zijn goed omschreven. De maatregel levert een directe bijdrage aan de NPLG-doelen, en levert daarnaast een bijdrage aan de landelijke ontwikkeling van de KPI-systematiek. In algemene zin gaat de KPI-systematiek bijdragen aan klimaat, waterkwaliteit en biodiversiteit. Deze pilot voorziet in de vertaling van deze doelen voor de Flevolandse situatie.</p> <p>Maatregel 5: Nieuwe verdienmodellen. Het voorstel noemt vele richtingen die aansluiten bij de inzet vanuit de Rijksoverheid, bijvoorbeeld eiwit- of vezelteelt, biologische landbouw, agroforestry, voedselbossen en strokenteelt. De bijdrage aan het doelbereik op de NPLG-opgaven is niet gekwantificeerd. Omdat deelnemers worden geworven nadat de regeling is opgesteld, is het nog niet duidelijk op welke thema's er wat gedaan gaat worden. Omdat dit op kleine schaal wordt gedaan (15 ondernemers, verdeeld over z'n 7 voorstellen), is de significantie van deze onderbouwing laag en is het de vraag wat de resultaten precies zeggen (hoe zeker ze zijn en hoe toepasbaar ze zijn op andere ondernemers). Er is niet beschreven hoe de opgehaalde inzichten ten gunste kunnen komen van andere ondernemers in de provincie of daarbuiten. De provincie heeft aangegeven in de interviewronde dat deze maatregel aansluit bij Flevoland als pionier en past bij de algehele werkwijze van Flevoland in het FPLG, onder ander kennis delen is daarbij de norm. De provincie gaat daarom inzetten op het in beeld brengen van de bijdrage aan FPLG-doelen van maatregelen voor nieuwe verdienmodellen. Na openstelling regeling en inschrijvingen, zal blijken welke onderwerpen/thema's en dus doelbereik dit concreet betreft.</p> <p>In het FPLG en de toelichting op de maatregelpakketten heeft provincie Flevoland aangegeven dat deze aanpak bottom-up is, draagvlak heeft en helpt bij het verwezenlijken van de FPLG-doelen. Welke alternatieve maatregelen of instrumenten zijn overwogen en / of hoe kan worden aangesloten bij bestaande, landelijke instrumenten is beperkt beschreven. De verwijzing naar andere regelingen (SABE, Fieldlabregeling) wordt niet gemaakt. In de hoor wederhoor is door de provincie toegezegd bij de landelijke trajecten aan te sluiten.</p>
Deel 3: Besluitvorming en betrokken partijen	<p>De genomen besluiten en het participatieproces zijn voldoende uitgewerkt.</p> <p>Maatregel 1: Boerderij vd Toekomst: m.b.t. Boerderij vd Toekomst heeft de provincie toegelicht dat de samenwerking met Aeres Dronten in de uitvoering duidelijk wordt gemaakt. Het is op basis van de beschrijving niet duidelijk hoe een gebruiker van de voucherregeling begeleid gaat worden en welke partijen dit (kunnen) gaan leveren. Ook is onduidelijk hoe de 'onafhankelijk samengestelde beoordelingsgroep' wordt samengesteld en welke criteria er aan deze groep worden meegegeven (anders dan 'een bijdrage aan de FPLG-doelen'). LNV is uitgenodigd om deel te nemen in deze groep, waardoor ook op een later moment nog kan worden meegedacht.</p>

	<p>Maatregel 2: Agrotech Campus: In de interviewronde heeft de provincie toegelicht en toegezegd dat ook samenwerking met andere kennisinstituten bij de uitvoering van dit maatregelpakket wordt opgezocht en dat alle resultaten en opgedane kennis actief wordt gedeeld via Groen Kennisnet.</p> <p>Maatregel 4: Teeltplan van de toekomst: Er is contact met het landelijke KPI-spoor, maar dit kan vanuit beide zijden beter. In de hoor wederhoor heeft de provincie toegelicht en toegezegd (beter) aan te sluiten bij de landelijke ontwikkeling van doelsturing en in het bijzonder de KPI-systematiek en de BMA (Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw). Voor de samenwerking op dit thema bestaat al een netwerk tussen Rijk en provincies waarvan gebruik kan worden gemaakt. Over monitoring is in het voorstel weinig beschreven. De provincie heeft toegelicht en toegezegd aan te sluiten bij de landelijk ontwikkelingslijn ten aanzien van monitoring, waarmee dit voldoende is gedekt.</p> <p>Maatregel 5: Nieuwe verdienmodellen: Wat nog ontbreekt is specifieke uitwerking per maatregel (wat wordt er gedaan op de verschillende thema's en -evenals bij maatregel 1- welke partijen zijn betrokken / beschikbaar om ondernemers hierin te begeleiden). De provincie heeft toegelicht dat dit voorstel bottom-up tot stand gekomen is, verdere participatie wordt na openstelling van de regeling en inschrijving helder. Dat geldt ook voor de benodigde expertise om de pilots te begeleiden, deze is afhankelijk van de daadwerkelijk gekozen thema's. Het Rijk heeft er vertrouwen in dat provincie Flevoland deze punten zal uitwerken bij de implementatie van het voorstel.</p>
Deel 4: Financiën en risico's	<p>Er is door een financieel expertteam gekeken naar de voorstellen en bijbehorende financieringsbronnen. Hieruit is naar voren gekomen dat de maatregelpakketten voor financiering in aanmerking komen. Door het Rijk wordt de raming van benodigde middelen alsook de voorgestelde dekking onderschreven. De door provincie Flevoland voorgestelde dekking staat daarbij in verhouding tot de verwachte effecten en gebied-specifieke situatie.</p> <p>Er worden in de tekst enkele risico's benoemd. Hiervoor zijn niet altijd (volledige) beheersmaatregelen beschreven. Door een goede aansluiting op de landelijke lijnen op deze thema's zijn deze risico's beheersbaar en te overzien.</p>
Deel 5: Aanpak met planning en mijlpalen	<p>Voor alle vier de maatregelen is een plan van aanpak en de planning op hoofdlijnen toegevoegd. Daarbij wordt de procedure omschreven. Er is aandacht voor menskracht voor de uitvoeringswerkzaamheden, de provincie heeft toegelicht en toegezegd dat deze beschikbaar zal zijn. De monitoring van de maatregelen Agrotech Campus en Teeltplan van de toekomst zijn omschreven, bij Boerderij van de Toekomst en Nieuwe verdienmodellen is de monitoring mede onderwerp van het onderzoek.</p>

5. Bevindingen maatregelpakket 2

Titel: Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering

Algemeen	<p>Het maatregelpakket "Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering" bestaat uit twee beoordeelde maatregelen:</p> <p>Maatregel 2.2: ecologisch bermbeheer: Door ecologisch beheer van overheidsbermen en dijken wordt beoogd de biodiversiteit te verhogen doordat deze bermen en dijken als stapstenen kunnen functioneren tussen natuurgebieden (aanvullend op 2.3 de droge dooradering) en het foerageergebied van VHR-soorten vergroot. Ecologisch beheerde bermen zijn tevens positief voor de belevingswaarde van het landschap, toerisme en recreatie, welzijn en gezondheid. Optionele locaties zijn op 2 kaarten aangegeven. Er volgt nog afstemming met lokale overheden waar precies de maatregel goed kan worden</p>
----------	---

	<p>uitgevoerd. Met deze maatregel beoogt de provincie de invoering van ecologisch bermbeheer bij de medeoverheden te versnellen. Zodra dit project is afgerond, gaan de medeoverheden er zelf mee verder. Het gaat dus om een tijdelijke bijdrage om de overstap naar ecologisch bermbeheer versneld uit te kunnen voeren. Bij de aanvraag van de gelden door de medeoverheden worden afspraken gemaakt, zodat het beheer ook na 3 jaar wordt voortgezet en dit niet vrijblijvend is. Het beheer wordt vanaf dit moment bekostigd door gemeenten, provincie en waterschap. Beoogd is dat alle wegbermen en dijken waarvoor de overheid (provincie, gemeenten, waterschap) verantwoordelijk is en waar dit bij de bermen verkeerstechnisch (veiligheid) mogelijk is, in 2030 volledig ecologisch beheerd worden. Deze maatregel moet hier een belangrijke aanzet voor geven.</p> <p>Deelnemende partijen zijn: Waterschap Zuiderzeeland, gemeente Urk, gemeente Noordoostpolder, gemeente Dronten, gemeente Lelystad, gemeente Zeewolde, gemeente Almere, provincie Flevoland.</p> <p>Maatregel 2.3: droge dooradering: Het voorstel beoogt het oppervlak droge dooradering in Flevoland te vergroten en daarmee de biodiversiteit te verhogen en nieuwe natuur te ontwikkelen. Het doel is om met deze droge dooradering een invulling te geven aan de bossenstrategie en hooglijnige elementen terug te laten keren in het Flevolandse landschap. Deze elementen zorgen voor stapstenen tussen natuurgebieden (aanvullend op het 2.2 bermbeheer) en grotere stukken droge dooradering creëren mogelijk ook draagkracht voor VHR-soorten. Dit verhoogt tevens de aantrekkelijkheid van het landschap, is positief voor toerisme en recreatie, welzijn en gezondheid. Het voorstel voorziet in diverse meekoppelkansen: vastlegging koolstof, verbeteren bodemkwaliteit, bestrijden plagen en verbeteren ondergrondse en bovengrondse biodiversiteit. Deelnemende partijen zijn: (agrarische) ondernemers, particulieren, terrein beherende organisaties, uitvoeringsorganisaties van de rijksoverheid, medeoverheden.</p>
<p>Deel 0: adviezen van WEcR, het tussentijds beeld van het Rijk indien relevant de EA.</p>	<p>Het Rijk beoordeelt het maatregelpakket Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering als één geheel en komt tot de volgende bevindingen.</p> <p>Flevoland heeft geen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden en daardoor geen NDA's om de doelen aan te koppelen. Door verschillende doelen (GBDA/Bossenstrategie/VHR) te verweven in de pakketten voldoet Flevoland al aan het advies van de EA voor Flevoland: De doelen in een breder ecologisch perspectief plaatsen. Het Rijk acht het aannemelijk dat in de uitvoering aan de adviezen van de EA verder tegemoet gekomen wordt.</p> <p>Naar aanleiding van de tussentijdse beoordeling van de maatregelpakketten in december 2023 was het advies aan de provincie om bij de uitwerking van de voorstellen uitgebreider te beschrijven wat de maatregel concreet aan biodiversiteit versterkt, bijvoorbeeld in termen van de te realiseren VHR-opgave. Aanvullend hierbij was het advies om de natuurdoelen met elkaar te verweven. Ook werd geadviseerd om aandacht te besteden aan het doelbereik van de maatregelen in het kader van het NPLG en het FPLG en daarbij ook in te gaan op de additionele opbrengsten die worden beoogd. Daarnaast was het advies om duidelijk te maken welk deel van de beoogde maatregelen waarvan betaald wordt.</p> <p>Deze adviezen zijn voor zover mogelijk in de huidige maatregelpakketten verwerkt. Zo is scherper beschreven op</p>

	<p>welke wijze de maatregelen bijdragen aan de NPLG doelen, waarbij ook de monitoring en evaluatie scherper is uitgewerkt en zijn doelen met elkaar verweven waardoor het pakket sterker is geworden. Deze aanpassingen acht het Rijk voldoende verwerkt.</p>
<p>Deel 1: Opgaven / probleemanalyse en de te bereiken doelen</p>	<p>De essentie van het maatregelenpakket is opgenomen in de naam van het pakket: "Biodiversiteit door ontwikkeling van groenblauwe dooradering". De twee maatregelen binnen het pakket dragen allereerst bij aan het samenhangend NPLG-doel van natuur, water en klimaat: de groenblauwe dooradering. De provincie Flevoland voldoet anno 2024 nog niet aan de 10% groenblauwe dooradering doelstelling conform NPLG. De maatregelen dragen bij aan het bereiken van deze doelstelling en zijn 'low regret' maatregelen. Aanvullend zijn ook VHR-doelen en bossenstrategie verweven door de maatregelen. Waarbij zeker op het gebied van VHR-doelen een grote stap wordt gemaakt op het versterken van het al aangelegde natuurnetwerk (door het vergroten en verbeteren van natuurverbindingen buiten het natuurnetwerk). Het doelbereik per maatregel verschilt en is ten dele afhankelijk van de bereidheid van individuele deelnemers en van medeoverheden. Aangezien dit maatregelenpakket bottom-up tot stand is gekomen wordt de bereidheid voor deelname hoog ingeschat. Deze bottom-up werkwijze past in de Flevolandse aanpak om vooral samen met inwoners en ondernemers de transitie van het landelijk gebied vorm te geven.</p>
<p>Deel 2: Oplossingsrichtingen, doelbereik en (sociaal- economische) effecten</p>	<p>Het doelbereik van beide maatregelen werd van tevoren door WEcR als verbeterbaar ingeschat en is vervolgens door de provincie doorontwikkeld. In het ingediende maatregelenpakket is het doelbereik van beide maatregelen naar mening van het Rijk voldoende concreet onderbouwd door toevoeging van de VHR-opgave op soortniveau, de kanslocaties op kaart inzichtelijk te maken en een verdere uitwerking van de groenblauwe dooradering gecombineerd met de bossenstrategie. Er is aandacht voor sociaaleconomische effecten, maar de finale-SEIA-analyse komt in het FPLG. Voor nu is dit voldoende uitgewerkt.</p> <p>Door het realiseren van de maatregelen zal de ecologische en landschappelijke kwaliteit omhoog gaan, omdat de bestaande dijken en bermen ecologisch beheerd gaan worden. Dit komt ten goede aan de biodiversiteit, maar ook aan de kwaliteit van het landschap. Meekoppelkansen zijn toerisme/recreatie, door een grotere belevingswaarde van het landschap met positieve effecten op welzijn van inwoners en bezoekers.</p> <p>Naast recreatie wordt ook het bestrijden van plagen en het verbeteren van de bodemkwaliteit aangehaald.</p> <p>Deze meekoppelkansen zijn kwalitatief beschreven en niet te kwantificeren. Daardoor acht het Rijk dat dit voldoende is uitgewerkt.</p>
<p>Deel 3: Besluitvorming en betrokken partijen</p>	<p>Voor zover dat nu al mogelijk is, zijn besluitvormingstrajecten in beeld gebracht en besluiten genomen.</p> <p>Er heeft participatie van betrokken partners plaatsgevonden (o.a. gemeenten, waterschap, Land- en Tuinbouworganisatie Nederland [LTO], Boerennatuur Flevoland [BNF], Natuur en Milieufederatie Flevoland [NMF], Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid [IVN]). Vanuit de samenleving, gemeenten en waterschap zijn meerdere voorstellen ingediend voor groenblauwe dooradering en gebruikt als input voor het FPLG. Wensen en opvattingen van PS zijn meegenomen door GS en verwerkt in het ontwerp FPLG. Bij ecologisch bermbeheer is nauw contact met de mede-overheden, die wachten op goedkeuring van deze maatregel alvorens aan de</p>

	<p>slag te gaan. Het is de mede overheden bekend dat ze na drie jaar de maatregel moeten voortzetten.</p> <p>Toekomstige participatie bij droge dooradering is op hoofdlijnen beschreven, er wordt voortgebouwd op de resultaten van de uitvraag in voorjaar 2023.</p>
<p>Deel 4: Financiën en risico's</p>	<p>Er is door een financieel expertteam gekeken naar de voorstellen en bijbehorende financieringsbronnen. Hieruit is naar voren gekomen dat de maatregelpakketten voor financiering in aanmerking komen.</p> <p>Door het Rijk wordt de raming van benodigde middelen alsook de voorgestelde dekking onderschreven.</p> <p>De door provincie Flevoland voorgestelde dekking staat daarbij in verhouding tot de verwachte effecten en gebied-specifieke situatie.</p> <p>Risico's en beheersmaatregelen zijn aangegeven en voldoende onderbouwd.</p> <p>N.a.v. het interview is door provincie Flevoland een aangepaste tabel afwaardering aangeleverd die betrekking heeft op de maatregel "droge dooradering". Deze is akkoord bevonden door het Rijk.</p> <p>Omdat de maatregel ecologisch bermbeheer gaat over de wettelijke taak van overheden voor bermbeheer had het financieel expertteam aanvankelijk bezwaar tegen deze maatregel. Omdat het nadrukkelijk gaat om een tijdelijke maatregel die beoogt de omslag naar ecologisch bermbeheer versneld in te voeren is het Rijk van mening dat deze maatregel een inrichtingsmaatregel is (die niet in 1 jaar gerealiseerd is) en voor financiering in aanmerking komt.</p>
<p>Deel 5: Aanpak met planning en mijlpalen</p>	<p>Voor beide maatregelen zijn een plan van aanpak en de planning op hoofdlijnen toegevoegd. Daarbij wordt de procedure omschreven, maar er wordt ook genoemd dat de uitvoering van de maatregelen mede afhankelijk is van de voorwaarden die het rijk stelt aan de rijksbijdrage.</p> <p>Er is aandacht voor menskracht voor de uitvoeringswerkzaamheden (maar er wordt vanuit gegaan dat deze beschikbaar zal zijn).</p> <p>De monitoring op het gebied van VHR wordt ingevuld met het verbeterprogramma VHR natuurmonitoring en het meetnet agrarische soorten. Bij groenblauwe dooradering wordt gebruik gemaakt van LASREG, echter sluit deze methode slecht aan bij bermen (2.2). Op het gebied van bossenstrategie wordt er gemonitord op de omvang en de lengte van de aangelegde stukken om zo weer aan te sluiten bij het landelijke programma. De monitoring van het maatregelpakket is nu nog op sommige punten beperkt omschreven, maar wordt nader uitgewerkt in het FPLG.</p>